

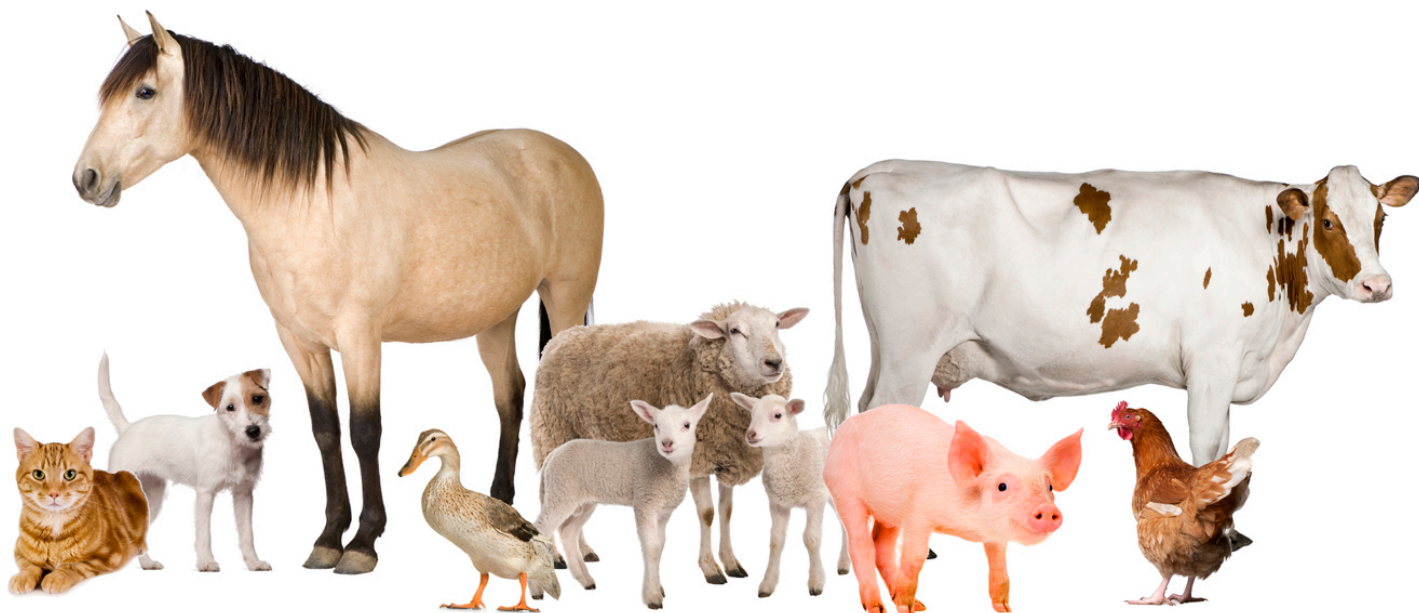

Voice of the Voiceless

Dierenwelzijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

**Tussentijdse balans van het mandaat van
staatssecretaris Bianca Debaets**

Januari 2017

Inleiding

Sinds de zesde staatshervorming in 2014 zijn de drie gewesten in België samen bevoegd voor dierenwelzijn. Na de regionale verkiezingen van mei 2014 heeft elk gewest voor vijf jaar een minister aangesteld die expliciet dierenwelzijn in zijn of haar titel draagt. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is die bevoegdheid sinds juli 2014 weggelegd voor een staatssecretaris: Bianca Debaets (CD&V).

In januari 2017 zijn de ministers dus **halverwege hun mandaat**. Voor GAIA is dat de gelegenheid om **een tussentijdse balans op te maken van de resultaten, de vorderingen maar ook de gemiste kansen** van de staatssecretaris voor Dierenwelzijn van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We hebben het thema dierenwelzijn in vier rubrieken onderverdeeld:

1) **maatregelen tegen mishandeling en gericht op de naleving van bestaande en betere wetgeving**, 2) **gezelschaps- en huisdieren**, 3) **landbouwdieren** en 4) **proefdieren**. Op het einde van elke rubriek geven we een samenvatting van de verschillende punten, volgens de volgende indeling:

	- Positieve maatregelen van de staatssecretaris
	- Maatregelen die men zou moeten nemen
	- Negatieve maatregelen
	- De intentieverklaringen

In een vijfde rubriek bekijken we vervolgens welke beloften uit het **Brusselse regeerakkoord** al zijn nagekomen.

1) Maatregelen tegen mishandeling en gericht op de naleving van bestaande en op betere wetgeving

- De staatssecretaris heeft op het internet een **formulier voor het indienen van klachten** tegen dierenmishandeling geplaatst (meldpunt). De inspecteurs van de dienst Leefmilieu Brussel van het gewest volgen de klachten op. Zij zijn bevoegd om maatregelen te nemen tegen wetsovertredingen. De dienst Dierenwelzijn telt in totaal negen personen. Vier van hen zijn inspecteurs-dierenartsen en twee van deze inspecteurs voeren controles uit op het terrein. In een artikel van de krant La Dernière Heure van 16 maart 2016 heeft de staatssecretaris laten weten dat de dienst in 2015 150 klachten ontvangen heeft.
- Naar het voorbeeld dat op federaal niveau bestond tot 2014 werd pas eind 2016 de **Brusselse Raad voor Dierenwelzijn** opgericht. De Raad voor Dierenwelzijn geeft de staatssecretaris advies over specifieke dierenwelzijnsonderwerpen. De staatssecretaris heeft al verschillende thema's aangekondigd waarover de Brusselse Raad zich zal buigen: o.a. over de verkoop van honden en nieuwe gezelschapsdieren zoals reptielen) en de evaluatie van het Kattenplan. Voor GAIA zijn de prioriteiten: de sterilisatie van katten, het diervriendelijk beheersen van de duivenpopulatie, de nieuwe gezelschapsdieren en de problematiek van het onverdoofd slachten.
- Naar het voorbeeld van Wallonië is er nood aan **strengere sancties** tegen overtreders, aan een contactpersoon voor elke **Brusselse politiezone** die de gevallen van mishandeling coördineert, de gemeenten aanzetten een **schepen van Dierenwelzijn** aan te stellen... Het Brusselse regeerakkoord, dat goedgekeurd werd na de regionale verkiezingen van 2014, voorziet trouwens dat Brussel "de overtredingen tegen het dierenwelzijn strenger moet sanctioneren".
- Daarnaast lijkt een **initiatief van de staatssecretaris** om leerlingen bewust te maken van het belang van het dierenwelzijn zinvol. Zo zou men een educatief pakket kunnen samenstellen in samenwerking met de minister van Onderwijs en GAIA.
- De staatssecretaris is voorstander van een **aanpassing van het Belgisch burgerlijk wetboek, zoals zij antwoordde op een parlementaire vraag van 23 juni 2015**. Daarbij zou het statuut van dieren als kwetsbare wezens worden erkend, zodat het burgerlijk wetboek is afgestemd op het strafwetboek. Hoewel het burgerlijk wetboek niet tot de bevoegdheden van de gewesten behoort, hopen wij dat dit mevrouw Debaets niet zal tegenhouden om het debat aan te gaan met de kopstukken van haar partij die op federaal niveau verkozen werden (volgens een opiniepeiling van Ipsos in 2015 is **82 %** van de Brusselaars voor een aanpassing van het burgerlijk wetboek in die zin). GAIA pleit bovendien voor het opnemen van de bescherming, het welzijn en de waardigheid van dieren in de

In het kort:

- Formulier voor het indienen van klachten
- Brusselse Raad voor Dierenwelzijn

- Strengere sancties tegen overtreders
- Dierenwelzijn in de Brusselse politiezones
- Schepenen van Dierenwelzijn
- Campagne in de scholen

- Statuut van dieren

2) Gezelschaps- en huisdieren

- Hoewel al eerder aangekondigd, is dit een belangrijke maatregel die de staatssecretaris nog moet verwezenlijken: de **verplichte sterilisatie van huiskatten**, een absoluut noodzakelijke maatregel om het probleem van de overbevolking van zwervkatten, de massale dumping in de asielen en het noodgedwongen euthanaseren van duizenden ongewenste katten in te dijken en tegen te gaan. . Maar de staatssecretaris heeft in september vorig jaar via de pers aangekondigd dat “de timing nog niet bepaald was”. Volgens GAIA heeft het geen zin om te wachten, zeker omdat Brussel op dat vlak al een achterstand heeft ten opzichte van Wallonië. Het is zelfs dringend: in 2015 moest maar liefst 37 % van de katten in de Brusselse asielen geëuthanaseerd worden (**84 %** van de Brusselaars is voorstander van de verplichte sterilisatie van katten).
- Nochtans werd in december 2016 een uitgebreide **bewustmakingscampagne** rond dit thema gelanceerd bij de Brusselse burgers.
- De **verplichte identificatie en registratie van katten** zou binnenkort daadwerkelijk een feit zijn, met behulp van een nationale database die in 2017 operationeel moet zijn.
- De staatssecretaris zet de politiek van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verder: **jaarlijks kent het Gewest subsidies toe aan gemeenten die de sterilisatie van zwervkatten in hun beleid hebben opgenomen.**

- Het is ook raadzaam actie te ondernemen tegen de **verkoop van gezelschapsdieren** in fokkerijen, in winkels en op markten (honden, katten, knaagdieren ...). Ook tegen internetreclame voor de **verkoop van gezelschapsdieren** zou men moeten optreden, want die moedigt impulsaankopen aan. Naar aanleiding van een parlementaire vraag van 19 april 2016 heeft de staatssecretaris aangekondigd dat ze wil dat de Raad voor Dierenwelzijn zich eerst over deze kwesties buigt voor ze een standpunt inneemt. Het Brusselse regeerakkoord voorziet “strengere normen voor de behandeling van dieren, en met name die van honden en nieuwe gezelschapsdieren, uit te werken”.
- GAIA is voorstander van het verbod op **kermispony's**, waarin de dieren gedwongen worden om rondjes te lopen. De dieren raken zo namelijk gefrustreerd en voortdurende verveling is allesbehalve bevorderlijk voor hun welzijn en welbevinden. Deze attracties hebben geen educatieve waarde en geven een achterhaald beeld van het gebruik van dieren. Bij steeds meer mensen wekken ze verontwaardiging op. Nochtans heeft de staatssecretaris in haar antwoord op een parlementaire vraag laten uitschijnen dat ze niet van plan is om de wet op dit gebied aan te passen.
- **Diervriendelijk beheer van de overpopulatie duiven:** Naar aanleiding van een parlementaire vraag van 14 juni 2016 heeft de staatssecretaris aangegeven dat ze voorstander is van een regionaal beleid terzake. GAIA wacht op de concretisering van deze intentie. Uiteindelijk zal het de taak van de Raad voor Dierenwelzijn zijn om zich over het thema te buigen.
- Naar aanleiding van een brief van GAIA heeft mevrouw Debaets verzekerd dat ze niet van plan was om de regels inzake **de verboden verkoop en het bezit van hybride kattenrassen** (zoals de Savannah of de Bengaal) te versoepelen, ondanks de eisen van sommige fokkers. Dat is goed nieuws, aangezien het fokken van hybride rassen een ernstig probleem vormt voor het welzijn en het aanpassingsvermogen van de dieren.

In het kort:

- Bewustmakingscampagne rond de sterilisatie van katten
- Starten van de verplichte identificatie en registratie van katten
- Behoud van subsidies voor de gemeenten voor de sterilisatie van zwerfkatten
- Geen verkoop of bezit van hybride kattenrassen

- Verkoop van gezelschapsdieren
- Reclame voor dieren

- Kermispony's

- Verplichte sterilisatie van huiskatten

- Beheer van de duivenpopulatie

3) Landbouwdieren

- De staatssecretaris heeft een voorstel van ordonnantie ingediend dat **het fokken van pelsdieren verbiedt** in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hoewel er geen pelsdierhouderijen zijn in het Brussels Gewest zendt deze maatregel toch een duidelijk en belangrijk signaal. Ondertussen werd de tekst goedgekeurd door de Brusselse gewestregering, maar blijkbaar is er nog altijd niet over gestemd in het parlement.
- We merken op dat de staatssecretaris op vraag van GAIA samen met haar Waalse en Vlaamse collega's een brief heeft ondertekend waarin aan de Europese autoriteiten gevraagd wordt de **Europese verordening inzake het vervoer van dieren te herzien**. In haar huidige vorm biedt die verordening namelijk geen enkele garantie dat de wettelijke minimale dierenwelzijnsnormen in de praktijk nageleefd worden.
- Wat de problematiek van het onverdoofd slachten van dieren betreft, betreurt GAIA dat het gewest **de inrichting van tijdelijke slachthuizen** heeft toegelaten (in 2015) en zelfs een **'modulair' slachthuis heeft georganiseerd** (in 2016) tijdens het islamitische offerfeest. Dat was in strijd met de Europese regelgeving (Verordening uit 2009) die ritueel slachten zonder verdoving verbiedt als het plaatsvindt buiten een erkend regulier slachthuis. De Brusselse gewestregering heeft evenwel beslist **om de organisatie van het offerfeest in 2017 niet meer op zich te nemen** en moslims aan te moedigen giften te doen in plaats van een dier te slachten.
- De staatssecretaris heeft trouwens tot nog toe **geen enkel concreet initiatief genomen om een einde te maken aan het onnodige en vermijdbare lijden van dieren die onverdoofd geslacht worden** en die praktijk te verbieden, ook in de slachthuizen. De wetenschappelijke consensus is nochtans duidelijk: onverdoofd slachten wordt unaniem veroordeeld door de verenigingen van dierenartsen. Bovendien bestaan er methodes – die aanvaardbaar zijn voor de religieuze gemeenschappen – om de dieren in een toestand van gevoelloosheid te brengen. Een staat of regio binnen de EU kan perfect wetten uitvaardigen om onverdoofd slachten te verbieden. Zulke wetten bestaan al in andere Europese

lidstaten (**83 %** van de Brusselaars is voorstander van een verbod op onverdoofd slachten).

- Hoewel er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen – of nauwelijks – landbouwbedrijven zijn, zou het toch nuttig zijn om **meerdere vooruitstrevende maatregelen te nemen** die een sterk signaal zouden zenden naar de andere gewesten. Denk maar aan een verbod op de castratie van biggen, een verbod op het dwangvoederen van en eenden of ganzen voor de productie van foie gras (**67 %** van de Brusselaars is hier voorstander van) ...
- Het Brusselse regeerakkoord voorziet het aanmoedigen van collectieve restaurants "om in hun bestekken specifieke bepalingen op te nemen in verband met diervriendelijke producten". Op dit moment hebben wij geen weet van enige maatregel in die zin.

In het kort:

- Verbod op het fokken van pelsdieren
- Vraag aan de Europese Commissie om de wetgeving op het vervoer van dieren te herzien

- Inrichting van tijdelijke slachthuizen in 2015
- Organisatie van een 'modulair' slachthuis in 2016

- Geen maatregelen om een einde te maken aan onverdoofd slachten
- Uitblijven van (symbolische) maatregelen voor landbouwdieren

- Einde van de organisatie van slachtvloeren voor het Offerfeest in 2017

4) Proefdieren

- Sinds 2009 legt de Belgische wetgeving de oprichting van een **Belgisch Centrum voor Alternatieven voor Dierproeven** op. Maar vooralsnog is van deze verplichting niets in huis gekomen. Toen ze hierover in het parlement ondervraagd werd, heeft de staatssecretaris geen concreet antwoord gegeven met betrekking tot dit centrum (**85 %** van de Brusselaars vindt dat zo'n centrum nodig is).

- Positief is dat de staatssecretaris **een budget van 30.000 euro heeft toegekend aan de VUB**. Met dat geld wil ze het onderzoek naar alternatieve methodes voor bepaalde dierproeven steunen.
- Naar aanleiding van het onderzoek van GAIA in het laboratorium van de VUB (de Nederlandstalige Vrije Universiteit van Brussel), dat ernstige gevallen van dierenleed en schokkende nalatigheid aan het licht bracht, heeft mevrouw Debaets trouwens aangekondigd dat **de universiteit drie maanden lang geen nieuwe onderzoeksprojecten met proefdieren meer mocht opstarten**. Ze heeft de VUB ook opgelegd **een actieplan** uit te werken om wantoestanden uit te sluiten.
- In het Brusselse parlement heeft de staatssecretaris gesuggereerd dat ze geen strengere wetgeving dan de Europese richtlijn inzake dierproeven kon aannemen, maar GAIA en meerdere juristen delen die mening niet. Niets houdt een staat (of een regio) namelijk tegen om een specifiek beleid op het gebied van dierproeven te volgen.
- Meer in het algemeen betreft GAIA het uitblijven van een concrete strategische visie en structurele maatregelen om het aantal laboratoriumdieren geleidelijk maar daadwerkelijk te verminderen.
- Tot slot voorziet het regeerakkoord met name een **stapsgewijs verbod op proeven met apen (82 % van de Brusselaars is hiervoor te vinden)**.
- Meer in het algemeen betreft GAIA het uitblijven van een concrete strategische visie en structurele maatregelen om het aantal laboratoriumdieren geleidelijk maar daadwerkelijk te verminderen.
- Tot slot voorziet het regeerakkoord met name een **stapsgewijs verbod op proeven met apen (82 % van de Brusselaars is hiervoor te vinden)**.

In het kort:

- Budget van 30.000 euro voor de VUB om een einde te maken aan dierproeven
- Drie maanden lang geen nieuwe dierproeven meer aan de VUB die actieplan moet uitwerken tegen wanpraktijken met proefdieren

- Geen Belgisch Centrum voor alternatieve methodes
- Geen verbod op dierproeven voor onderhoudsproducten
- Geen verbod op proeven op honden en katten
- Uitblijven van een concrete strategische visie en structurele maatregelen om het aantal laboratoriumdieren geleidelijk maar daadwerkelijk te verminderen

- Nationaal kadaster van dierproeven
- Stapsgewijs verbod op proeven met apen

5) Regeerakkoord

Laten we na 2,5 jaar van het mandaat van de staatssecretaris eens meer in detail bekijken welke beloften uit het Brusselse regeerakkoord al nagekomen zijn:

- collectieve restaurants aanmoedigen om in hun bestekken specifieke bepalingen op te nemen in verband met diervriendelijke producten;

- een onmiddellijk verbod instellen op de kweek van dieren voor de productie van bont;

- proeven op dieren beperken tot het strikt noodzakelijke en proeven op primaten geleidelijk verbieden;

- bijzonder belang hechten aan de goede uitvoering van het sterilisatieplan voor katten;

- sterkere normen uitwerken voor de verhandeling van dieren, en in het bijzonder van honden en de nieuwe gezelschapsdieren;

- de verenigingen van eigenaars van dieren, dierenbeschermers en dierenartsen ondersteunen om de bevolking te sensibiliseren voor dierenwelzijn;

- de inbreuken op dierenwelzijn sterker sanctioneren en beter opvolgen (mishandeling, verwaarlozing, achterlaten, zwartkweek en initiatieven ondersteunen die tot doel hebben om dierenleed te verminderen, met onder meer de Verklaring van Brussel van 16 december 2010).

Conclusie

Voor haar werk tijdens de eerste helft van haar mandaat geeft GAIA de staatssecretaris voor Dierenwelzijn een score van:

11 / 20

